

Onderweg

Reisgids spiritualiteit

Voorwoord

Voor u ligt het boek 'Onderweg'.

Het bevat een beschrijving van een ontdekkingsreis van vijf predikanten. Het is een reisgids en een werkboek, een uitnodiging aan u om op ontdekkingsreis te gaan.

Wij, de schrijvers, voelden behoefte om in het jubileumjaar 2011 iets te maken, waar mensen mee aan de slag kunnen: In dit jaar vieren de doopsgezinden dat het 100 jaar geleden is dat Anna Mankes Zernike als eerste vrouwelijke predikant in de gemeente De Knipe beroepen is, ze vieren het 200 jarig bestaan van de Algemene Doopsgezinde Societeit, het 275 jarig bestaan van het Doopsgezind Seminarie en ze herdenken de 450ste sterfdag van Menno Simons, een van de leidsmannen van de doperse beweging. Wij wilden in dit bijzondere jaar iets maken dat zou aanknopen bij de ervaring van het goddelijke, het transcendente of hoe u dat wat boven ons uitgaat ook maar zou willen noemen.

We willen dat niet belerend doen, we willen niets voorschrijven, maar onderzoekend bezig zijn en onze ervaringen zo opschrijven dat deze ook verstaanbaar zijn voor mensen zonder kerkelijke achtergrond.

Als degelijk opgeleide theologen moeten we bekennen dat we eigenlijk niets van God weten. Althans niet op een rationele manier, wel op intuïtieve wijze: we voelen allen een diepe innerlijke ervaring van God.

Geert Brüsewitz deelt met ons zijn fascinatie voor Hans Denck (1495 - 1527), een doperse geestelijk leider die het over het 'innerlijk woord' heeft.

Marion Bruggen voelt zich thuis bij een beeldvorming over God die iedere keer weer bij 'het lege midden' uitkomt en daar vandaan vertrekt.

Jeanet van Woerden weet uit ervaring hoe een mens in haar dadendrang belemmerd kan worden, door een ernstige ziekte bijvoorbeeld, en hoe je van 'doen' naar 'zijn' kunt komen. *Christine Schlette* is op zoek naar het bijbelse in het wereldse; met aandacht en liefde de ervaringen exploreren

die je opdoet bij het kijken naar een film, ervaringen die een toegang kunnen zijn tot de verhalen over God. De foto's van *Renata Barnard* spreken een andere taal. Het alledaagse, de natuur, mensen zomaar onderweg – dat alles inspireert haar.

Vijf invalshoeken, vijf belevingen. Ze staan naast elkaar. De vier teksten zijn gerangschikt op een zelfde manier: om te beginnen een persoonlijke insteek, als vertrekpunt. Daarna de vindplaatsen, de plekken waar inspiratie is opgedaan, waar God of het goddelijke is gaan leven voor ons. En 'onderweg' kom je altijd wel reisgenoten tegen, mensen die met hetzelfde bezig zijn, teksten die je wat doen. Ten slotte oefeningen, om wat je gezien en geleerd hebt te verankeren.

We beginnen de gids met een bijdrage over de wortels van wat 'doperse' spiritualiteit zou kunnen zijn. We eindigen met een oefening om film te kijken. De volgorde is aan u. Het is uw reis!

Schroom niet om zelf op reis te gaan en om uw belevenissen onderweg aan die van ons toe te voegen. Daar zijn die lege bladzijden voor, en expres een elastiekje om de verzamelde stukjes papier met krabbels, krantenartikelen en belangrijke briefjes bij elkaar te houden.

Voor u als onze reisgenoot is er naast een werkboek ook een website en een facebookgroep. Een website voor extra informatie en tips, een groep om werkelijk met elkaar in gesprek te komen en met elkaar filmpjes, foto's, ervaringen en links te delen. Kijk dus op www.spiritualiteitonderweg.nl en doe mee aan de groep *Spiritualiteit Onderweg* op Facebook.

We danken *Conferentiecentrum Mennorode* voor het faciliteren van onze bijeenkomsten.

Inspiratie toegewenst!
*Renata Barnard, Marion Bruggen, Geert Brüsewitz,
Christine Schlette en Jeanet van Woerden.*

Geert Brüsewitz

PERSOONLIJK	P.	13
<i>Dromen en doen</i>		
VINDPLAATS	P.	18
<i>Loslaten en vasthouden, doperse spiritualiteit</i>		
VINDPLAATS	P.	26
<i>Heimwee en verlangen, de wortels van doperse spiritualiteit</i>		
REISGENOTEN	P.	36
NOTITIES	P.	50

Jeanet van Woerden

PERSOONLIJK	P.	57
<i>Aandachtig zien wat er is</i>		
VINDPLAATS	P.	64
<i>Gelatenheid</i>		
REISGENOTEN	P.	68
NOTITIES	P.	85

Marion Bruggen

PERSOONLIJK	P.	93
<i>'... ik heb altijd gewild dat ik dat was, een lege plek voor iemand, om te blijven.'</i>		
VINDPLAATS	P.	96
<i>Vindplaats van spiritualiteit</i>		
REISGENOTEN	P.	104
NOTITIES	P.	111
PERSOONLIJK	P.	115
<i>'Heb de moed om te veranderen wat veranderd kan worden'.</i>		
VINDPLAATS	P.	119
<i>Vindplaatsen van moed en engagement</i>		

REISGENOTEN	P.	126
NOTITIES	P.	134

Christine Schlette

PERSOONLIJK	P.	141
<i>'De Eeuwige heeft mij geantwoord...'</i>		
VINDPLAATS	P.	145
<i>'Film kijken...'</i>		
REISGENOTEN	P.	162
NOTITIES	P.	167

Renata Barnard

PERSOONLIJK	P.	173
<i>Beeldmeditatie</i>		
VINDPLAATS	P.	177
<i>Met ogen open, vindplaatsen van de foto's</i>		
REISGENOTEN	P.	180

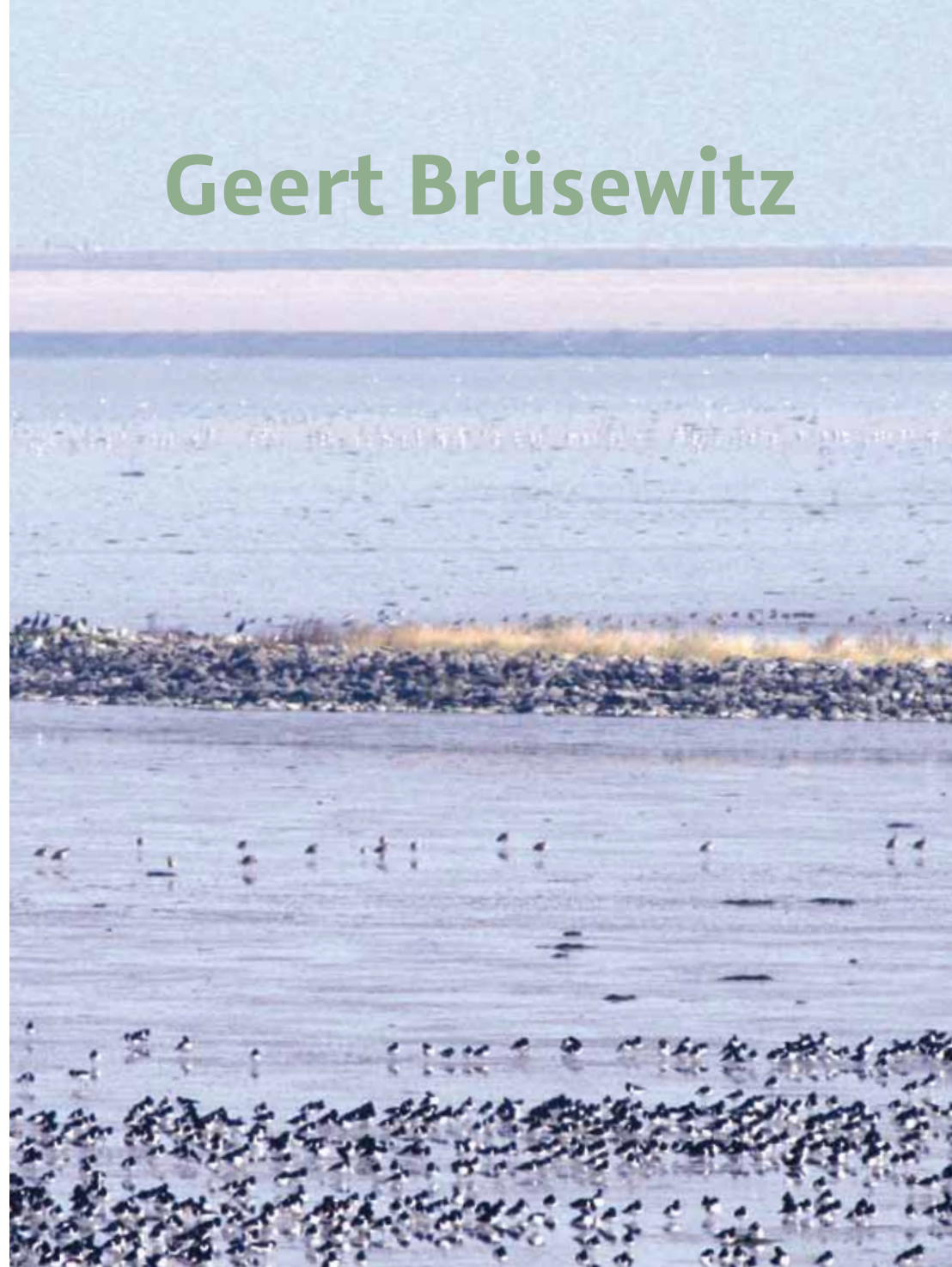
Bronnen	P.	183
---------	----	-----

Nawoord	P.	187
---------	----	-----

Personalia	P.	189
------------	----	-----

Colofon	P.	191
---------	----	-----

Geert Brüsewitz

Dromen en doen...

Dromen zijn geen bedrog

Spiritualiteit heeft voor mij te maken met het verbinden van je binnenwereld met de buitenwereld. Het verbinden van dromen en fantasie, van hoop en verlangen, met de wereld waarin we dagelijks leven. De wereld die we kunnen zien en ruiken. Deze buitenwereld roept vragen op. We worden soms geschokt of gekwetst. Maar wat we zien zet ons ook in beweging en neemt ons mee.

Ik ben een dromer. Ik word eindeloos gevoed door beelden en door verhalen, door romantische gedachten die in mij leven. Maar ik ben ook een waarnemer: ik zie van de dingen om me heen de schoonheid of de absurditeit, de pijn en de warmte. Kortom, de intensiteit en de dynamiek van het leven raken me. En ergens tussen dat dromen en waarnemen zoek ik naar betekenis. Waarnemingen worden voorzien van verhalen met bedoelingen en volgordes.

Een voorbeeld. Je ziet in een wijk steeds meer arme mensen, de huizen gaan achteruit, een stukje van de wereld dichtbij wordt onherbergzamer. Dan hoor je verhalen over mensen die dit niet willen. Je ziet gewone mensen die ergens een winkelpandje opknappen, en voedsel en kleding gaan verdelen. De TV bemoeit zich ermee, bedrijven zetten zich in. Op meer plaatsen gebeurt wat, en langzaam verandert er iets, zelfs in de politiek. Soms is het zien en meemaken van de werkelijkheid zo intens, zoals de toename van armoede hierboven, dat de hoop en het verlangen haast als vanzelf ontstaan. Soms is het de droom die de waarneming regeert. Toen ik in Amsterdam studeerde was er een spoorbrug waar ik altijd onderdoor moest, waar iemand op gekalkt had: *'Meiden, Amsterdam is trots op jullie!'* Een losse kreet die ongetwijfeld een hoopvolle bijdrage aan emancipatie was. Niet alleen mij maakte het vrolijk!

Boeken en kikkervisjes

Als kind was ik eindeloos geboeid door verhalen. Ik verdween in andere werelden dan de mijne, met boeken van Tonke Dragt, C.S. Lewis of Tolkien. Bij de ene halte van de Bibliobus haalde ik boeken op, las ze snel en bracht ze even later op een andere halte terug. Zeer tot ongenoegen van de uitleenmevrouw die de kaartjes van de boeken nog niet verwerkt had. Ze kon ze dan niet vinden om weer in de boeken te stoppen! Eindeloos waren de warme Franse zomers waarin ik me terugtrok op mijn bed met de dubbele portie extra dikke boeken die ik geleend had. Ik was in een binnenwereld die bijna in de plaats kwam van die echte wereld daarbuiten. Soms was het precies andersom. Een niet te stuiten buitenkind, niet binnen te krijgen, spelend in het zand van een in aanbouw zijnde wijk, kikkervisjes kwekend, of in de weer met hagedissen en sprinkhanen. Onderzoeken en waarnemen, betekenis geven aan de ongerijmdheden van het kinderbestaan.

De droom als motor voor idealisme werd zo in mij geboren. De droom die nooit kapot gemaakt kon worden door de harde werkelijkheid. Maar ook de behoefte werd geboren om, gevoed door dromen, heel intens met dingen bezig te zijn. Het ging dan niet eens zozeer om de concrete stappen die je kon zetten, het ging meer om de mogelijkheid de droom reële dimensies te geven, het ideaal te schilderen. Het creëren van harmonie en schoonheid als een soort medicijn.

Van ik naar samen

Imagine all the people, living life in peace, zong John Lennon, en ik zong met hem mee, toen mijn puberteit begon¹. Vooral de zin *'You may say I'm a dreamer, but I'm not the only one!'* sprak tot mij. Ik schreef hem op de ombouw van de pick-up die mijn oudste broer maakte. Vooral deze zin verbond voor mij op een grandioze wijze de binnen- en de buitenwereld. Een dromer is een eenling, een mens op zichzelf, met zijn of haar eigen inspiratie en bewogenheid. Maar met die bewogenheid ga je op weg, ga je aan de slag en kom je anderen tegen. Het is daarmee ook een soort